

Het Zondagochtend Concert

2 februari 2025 - Grote Zaal - 11.00 uur

Radio Filharmonisch Orkest
Markus Stenz, dirigent
Simone Lamsma, viool

Joey Roukens
1982

Vioolconcert 'Out of the Deep' (2024;
wereldpremière, gecomponeerd met steun
van het Fonds Podiumkunsten)
I. Rage and Lament
II. In Flux
III. Sanctuary
IV. Upsurge
Epilogue

Ludwig van Beethoven
1770-1827

Symfonie nr. 5 in c, op. 67 (1804-08)
Allegro con brio
Andante con moto
Allegro
Finale: Allegro

Steun ons

Draag bij aan de toekomst van Het Concertgebouw, nu of later.
concertgebouw.nl/steun-ons

ONTDEK MEER

Op concertgebouw.nl/ontdek gaat een wereld voor u open.
U vindt er video's, interviews, verhalen, podcasts, concert-
registraties en nog veel meer. **Lees bijvoorbeeld het interview
met Saskia Voorbach, AVROTROS-presentator van
Het Zondagochtend Concert op concertgebouw.nl/voorbach.**

Verwacht in Het Zondagochtend Concert

9 feb - Grote Zaal

Mozarts *Klarinetconcert*, Dvořák's *Romance* & Webers *Klavierstück*

16 feb - Grote Zaal

Tsjaikovski's *Romeo en Julia*, een ode aan de liefde

2 mrt - Grote Zaal

Mozarts *Jupitersymfonie* & Chen Reiss zingt Beethoven

9 mrt - Grote Zaal

Dvořák's *Achtste* en Esther Yoo speelt Bruch en Tsjaikovski

23 mrt - Kleine Zaal

Barokke vioolmuziek door Charlotte Spruit & Friends

Zien we u binnenkort weer terug op zondagochtend?

De volledige concertagenda vindt u op concertgebouw.nl/zondag.

Deel uw concertbeleving op social media! [#concertgebouw](https://twitter.com/concertgebouw)

Het Zondagochtend Concert wordt
elke week door AVROTROS rechtstreeks
uitgezonden op NPO Klassiek.

Met zijn hoorbare liefde voor pop en filmmuziek bereikt Joey Roukens een breder publiek dan menig ander eigentijds componist. Hij omarmt naar eigen zeggen alle stijlen, 'van de vroegste gregoriaanse gezangen tot en met de nieuwste techno en alles daartussenin'. Het nieuwe *Violconcert*, gecomponeerd voor Simone Lamsma, heeft een dramatiek die zijn bewondering voor Beethoven en Mahler verradt. Maar misschien staat dit werk nog het dichtst bij de componisten die Lamsma noemde toen Roukens naar haar persoonlijke voorkeuren informeerde: de duister gekleurde violconcerten van Dmitri Sjostakovitsj en Sofia Goebaidolina liggen haar na aan het hart. En zo ontstond wat Roukens 'mijn somberste compositie tot nu toe' noemt. Inderdaad kan het contrast niet groter zijn met het uitbundige *Con spirito* dat hij direct voor het *Violconcert* schreef; de twee werken tonen, zoals hij zelf zegt, 'twee verschillende aspecten van mijn muzikale taal, en van het leven'. Veel van Roukens' stukken hebben een bijna hyperactief karakter en een 'urban' sfeer die hij ooit vergeleek met achtbanen en neonlicht. In de laatste jaren liet hij zich echter steeds vaker van een introspectieve kant zien – een

tendens die het *Violconcert* voortzet. Het werk staat ook haaks op het violconcert *Roads to Everywhere* dat hij in 2016 schreef. Dat was een relatief luchtig stuk voor een kamerbezetting, terwijl hier een vol symfonieorkest aantreedt. Roukens doseert die klankmassa echter zorgvuldig; hij wilde geen stereotiep concertstuk schrijven waarin de viool voortdurend tegen het orkest opbokst. Geen virtuoos vuurwerk dus – maar wel een intense dialoog tussen solist en orkest. Of, zoals Roukens zegt, 'een soort symfonie voor viool en orkest'.

Uit het diepste innerlijk

De titel 'Out of the Deep' dekt de lading volledig. Aan het begin schept het orkest een afgrond van donkere klanken waaruit de viool omhoog klautert met een klagende melodie. Wat volgt is een gestaag traject opwaarts, naar het hoogste register van het instrument. Maar de dreiging blijft; tot de laatste noot vecht de solist om de duisternis achter zich te laten.

Er speelden ook persoonlijke omstandigheden mee. 'Het werk had een ongewoon moeizame ontstaans-geschiedenis', zegt Roukens, 'alsof de muziek diep uit mijn innerlijk opgedolven moest worden.' En dat is gelukt.

Beethovens iconische Vijfde

Luwig van Beethovens *Vijfde symfonie in c*, op. 67 is een van de meest iconische stukken van het hele orkestrepertoire. De beginnoten kregen symbolische waarde en worden door bijna iedereen herkend, inclusief monomane popliefebbers. Deze symfonie, en deel één in het bijzonder, sluit perfect aan bij Beethovens imago van een vurige, compromisloze componist. In zijn eerste twee symfonieën had Beethoven nog keurig binnen de lijntjes gekleurd: het was de verfijnde amusementsmuziek die zijn adellijke opdrachtgevers van een symfonie verwachtten. In de grootse *Derde* ('Eroica') rekte hij de grenzen al verder op, maar de *Vijfde* ging nog een stap verder. Voor het eerst was een symfonie een dramatisch 'verhaal', beginnend met een crisis en eindigend in triomf. Zo'n spanningsboog hoefde Beethoven niet zelf te verzinnen, want die hing in de lucht. De napoleontische oorlogen waren op hun hoogtepunt en de Franse militaire muziek vertoonde hetzelfde patroon om het moreel hoog te houden. Beethoven was zeer begaan met het Franse revolutionaire ideaal, maar in de *Vijfde* maakt hij strijd lust tot iets universeels: ieder mens kan zijn persoonlijke beproevingen doorstaan. Die boodschap

was nieuw, want Beethoven componeerde als een van de eersten niet meer alleen voor de adel en richtte zich nadrukkelijk tot 'de gewone man'. Evenzo klinkt zijn maatschappijvisie door in het totaal onverwachte hobo-soloetje halverwege het eerste deel. Het wil zeggen dat elk individu zijn eigen stem kan verheffen. Ook in deel twee toont Beethoven zijn opstandige kant. Het gebruikelijke lichtvoetige menuet neemt hier de vorm aan van een militante koperfanfare. In het daaropvolgende Scherzo toont Beethoven zijn 'dwarsheid' met grillige wendingen en bijna bizarre contrasten tussen forte en pianissimo. De Finale klinkt extra triomfantelijk door de plotselinge inzet van piccolo en trombones, die het klankbeeld een felle glansrand geven. Maar tijdgenoten waren vooral verbaasd dat Beethoven het waagde om een mineur-symfonie in majeur te eindigen – een vergrijp waarover de componist zei: 'Onzin! Op verdriet volgt vreugde.'

Michiel Cleij